

v šolskih komisijah za mnogoletno trudoljubivo in smotreno sodelovanje v tej komisiji pismena zahvala, združena s prošnjo, da ondi c. kr. mestni šolski svet zastopa še zanj. Reši se še neka interna zadeva in potem se seja zaključi.

—r— **Iz ljudskošolske službe.** Julija Maričeva je nameščena za suplentinjo v Starem trgu pri Ložu, Ljudmila Korošćeva na Bledu, Helena Črnetova v Smledniku; Ivana Zupanova je nameščena za začasno učiteljico v Mostah pri Ljubljani; Marta Čretnikova je imenovana za suplentinjo na osemrazredni nemški mestni dekliški ljudski šoli v Ljubljani; c. kr. deželni šolski svet za Kranjsko je dovolil v sporazumu z deželnim odborom kranjskim ustanovitve vspešnega razreda k l. razredu na ljudski šoli v Suhorju; Ivana Deklevova je nameščena za suplentinjo v Sori, Amalija Kredarjeva pa na Drenovem griču.

—r— **Slovenski Narod piše:** Povišanje vojnih dokladov za učiteljstvo. Deželni odbor je sklenil, da se povišajo z ozirom na naraščajočo draginjo za leto 1917 samskemu učiteljstvu vojne doklade za 40%, oženjenim in njih rodbinam pa za 50%. To pa, žal, ni na Kranjskem, ampak na Koroškem.

—r— **Na c. kr. obrtni šoli v Ljubljani** pogodbeno nastavljeni učiteljci Ana Schmiedtova in Klementina Hrovatinova sta imenovani za učiteljci v X. činovnem razredu na tej šoli.

—r— **Dne 14. aprila t. l. je umrl v Ljubljani tovariš Miklavž Stanonik** nadučitelj v p. Služboval je po Dolenjskem, več let v Smartnu pri Kranju, nazadnje v Selcah nad Škofjo Loko. Bil je tudi zastopnik učiteljstva v c. kr. okrajnem šolskem svetu v Kranju. Počivaj v miru!

Štajerske vesti.

† JOSIP SUPANEK st.

Dne 4. aprila t. l. je umrl v Celju pri svojem sinu šolskem ravnatelju in okrajnem šolskem nadzorniku nadučitelj v p. tovariš Josip Supanek v visoki starosti 91 let. Služil je nad 40 let, naposled kot nadučitelj v Luki pri Zidanem mostu, ter je bil odlikovan s srebrnim zaščitnim križcem s krono. Pokojni Supanek je bil blag značaj, izborni učitelj in ljubezniv tovariš. Vrlemu možu blag spomin!

—s— **Odlikovani učiteljski sinovi.** — Sin tovariša S. Megliča, nadučitelja v p. na Vranjskem, Mirko Meglič, tajnik posojilnice v Celju, poročnik v r., je odlikovan z zlatim zasl. križcem na traku hrabr. kolajne. — Sin nadučit. K. Pestevška v Slivnici pri Mariboru, Karel Pestevšek, stotnik-avditor, je dobil Signum laudis. — Isto odlikovanje se je podelilo dr. Franju Žiharju, nadporočniku-avditorju v r., sinu upok. nadučit. v Vurbergu, F. Žiharja.

—s— **Odlikovanji.** — Signum laudis sta prejela: Učitelj na Vranskem Riko Pestevšek, poročnik v r. pri 26. pp., ter Alojzij Malenšek, okr. pom. učitelj v Konjicah, poročnik v r.

—s— **Povišanje.** — Okrajni pomožni učitelj v Konjicah, Alojzij Malenšek, praporščak pri 26. črnovoj. pp., je postal poročnik.

—s— **Učit. šematizem 1917** (Standesausweis) je došel ob velikonočnih dneh v roke odjemalcev. — Sestavljen je v povsem nemškem besedilu ter prinaša vse odrazne stvari, tikajoče se štaj. učiteljstva dokaj natančno in pregledno.

—s— **«Blätter für Armenwesen und Jugendfürsorge».** — Tako slove list, ki izhaja letno v 10. številkah v Gradcu ter stane 3 K. Ta list prinaša izvrstne razprave in je gotovo eden najzibornejših svoje stroke. Urednik mu je c. kr. mestni šolski nadzornik, ces. svetnik Jos. Göri.

—s— **Graški ogrevalnici** (Wärmestuben), kjer dobivajo najrevnejši sloji ob hudi zimi jestvin in drugih potrebščin, sta imeli ob zimski sezoni 1916—17 dohodkov (milodarov) 55.693 K 50 h, a troškov 22.523 K 48 h. — V napominanem času se je v teh ogrevalnicah med ubožce porazdelilo 81.917 porcij juhe in 80.061 porcij kruha. Ob posebnih praznikih pa so dobivali še kaj boljšega. Razven tega se je reveže še obdarilo z različnimi oblačili, obutvami in perilom. — Priporočljivo tudi drugod!

—s— **Pregled ljudskega šolstva in učiteljstva na Štajerskem s 1. jan. l. 1917.** Za ta pregled smo si sestavili po uradnih virih nastopna poglavja ter tista tu podamo.

A. Javnih ljudskih šol je bilo v 68. šolskih okrajih 910 z 3252 razredi s paralelkami vred. Učit. oseb je na teh šolah poučevalo 3564 in sicer 1753 moških schullehrer Steiermarks šteje 141 udov.

ter 1811 ženskih pa 303 učiteljice ženskih ročnih del. — Na slovenskem Štajerju štejejo največ učit. osebja okraji: Maribor okolica (168), Ptuj okol. (110) in Celje okol. (109).

B. Javne meščanske šole. Teh je 27 z 146 razredi s par. vred in sicer 11 za dečke, 26 pa za deklice. Poučujo se na teh šolah zavsem 228 uč. moči in sicer 71 moških mešč. učiteljev (12 ravnateljev, 10 začasnih vodij), 61 ženskih mešč. učiteljic (1 ravnateljica), 36 ljudskih učiteljev (6 med temi z izpitom za mešč. šole), 22 lj. učiteljic (6 med temi z izpitom za mešč. šole) ter 21 učiteljic za ročna dela. Mimo teh je še zaposlenih 5 pomožnih učiteljev ter 12 pom. učiteljic.

C. Deških deželnih meščanskih šol je pet (Celje, Hartberg, Judenburg, Radgona in Voitsberg). Te šole imajo 16 razredov, 5 ravnateljev, 14 strokovnih učiteljev, 3 suplente in 8 pomožnih učiteljev.

D. Učiteljska organizacija. I. Štajerski »Lehrerbund« šteje 2833 članov. Izmed teh jih pripada učit. združbi »Verband der deutschen Lehrer und Lehrerinnen in Steiermark« 2267 in »Zvezi slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem« 566.

II. »Verband der Bürger-III. »Verband der Arbeitslehrerinnen in Steiermark« šteje 230 udov.

IV. »Politischer Verein der deutschen Lehrer in Steiermark« ima 748 članov.

V. Društvo »Selbsthilfe der Lehrer Steiermarks« ima 815 članov.

VI. »Permanente Lehrmittel-Ausstellung« opravlja komitét 34 udov.

Štajerska šteje 25 okrajnih šolskih nadzornikov. Od teh jih pripada slovenskemu delu dežele 7 in sicer 5 za slovenske lj. šole ter dva za »nemške«.

Tržaške vesti.

—t— **Šolska predstava ženske podružnice CMD. v Trstu,** ki bi se bila morala vršiti dne 1. aprila t. l. in je bila odpovedana, se bo vršila v nedeljo, dne 29. aprila t. l. Vstopnice in sedeži, ki so bili kupljeni za prvo prireditev, so veljavni za ta dan.

Iz Dalmacije.

—d— **Za deželnega šolskega nadzornika v Dalmaciji** je imenovan gimnazijski ravnatelj v Dubrovniku dr. Josip Posedel.

Splošni vestnik.

Novi vojni minister. Vojni minister Krobatin je odstopil in na njegovo mesto je imenoval cesar generala pehote Stöger-Steiner von Steinstätten. Novi vojni minister je bil rojen leta 1861 v Pernegu na Štajerskem. Ko je izbruhnila sedanja vojna, je bil poveljnik 4. — brnske divizije —, s katero je odšel na severno bojišče. Po izbruhu vojne z Italijo je prevzel Stöger-Steiner poveljstvo nekega armadnega zbora ob Soči. Za časa svojega delovanja v goriško-gorenjskem kotlu je stekel mnogo zaslug za interese tamkajšnjega prebivalstva, ki mu je izrazilo opetovano svojo zahvalo. Občina Bohinjska Bistrica ga je imenovala za častnega občana.

Vojaščine oproščeni učitelji. V zadevi oglasitve vojaščin oproščenih učiteljev izda štajerski deželni šolski svet prihodnje dni posebna navodila. Šolske oblasti naj bi skrbele za to, da ostanejo na vseh deških in mešanih šolah za višja šolska leta moške učne moči, ker je le tem mogoče pri sedanjih posurovelih mladini vzdržati potrebno disciplino. Dobro in potrebno bi bilo, da stori vodstvo organizacije tozadevno primerne korake.

Vojaški domovi in slovenski vojak. Slovenski odbor za vojaške domove poroča: Vsi darovi za vojaške domove naj se pošiljajo izključno le slovenskemu odboru za vojaške domove, katerega delavni odbor posluje v deželnem dvorcu. Ta odbor porazdeljuje potom centralnega odbora na Dunaju vse darove posameznim oddelkom, pri katerih se nahajajo Slovenci do prvih strelskih jarkov v fronti. Ako se pošiljajo knjige ali druge potrebščine

naravnost na oddelke, se zgodi, da marsikateri oddelk ne dobi ničesar, ker le centrala izve, kako so narodnosti porazdeljene. Ker so pri posameznih oddelkih pomešane vse narodnosti, so slovenski vojak žalosni, ako drugi dobe, oni pa ne. Centrala ima zapisnik vseh oddelkov, kjer se nahajajo Slovenci, in skrbi, da se sorazmerno vse porazdeli. Centrala se obrača do nas z nujno prošnjo, da takoj darujemo čim več slovenskih knjig, ker nima sedaj niti ene slovenske knjige več, do nje pa prihajajo prošnje slovenskih vojakov. Darujejo se naj tudi slike. Izstrižejo se naj ilustracije iz starih listov, fotografije domačih krajev, zabavne slike, sploh vse se naj pošlje, kar more našim vojakom v fronti narediti kako veselje in ga spomniti, da domovina misli nanj in da so njegovi rojaki s srcem pri njem. Prosi se za denarne prispevke, da se potrebno nabavi.

Italijanske šole za begunce v Mariboru in Gradcu. Italijanski begunci imajo v Gradcu, v Mariboru, v Celju, v Vagnju itd. šole z italijanskim učnim jezikom. Za stotine slovenskih otrok v Mariboru in v Gradcu pa dosedaj še ni ustanovljenja niti ena šola s slovenskim učnim jezikom. Naj se poskrbi tudi za te ubožce, da dobivajo pouk v materinskem jeziku.

Zbirka za vojni kotichek. Šolske oblasti so tudi naročile učiteljstvu, da naj zbira pripravne predmete iz sedanjih vojne v spomin na svetovno vojno in za podatke k zgodovinskemu pouku. Take predmete prinese pogostoma vojak, ki pridejo z bojišča na dopust n. pr. kosce šrapnelov, granat i. t. d. Za zbirko pripravne so tudi slike slavnih vojskovodij in odličnih junakov. Dobimo jih lahko na razglednicah in iz ilustriranih listov. Junaki domače šolske občine naj se vpišejo tudi v šolsko kroniko, ako so obiskovali domačo šolo. Vpišejo naj se pa tudi vsi tisti bivši učenci, ki so dali na bojišču življenje za domovino! Tudi v letnem poročilu, ako ga šola izdaja, se lahko objavijo s kratkim životopisom.

Novo imenovanje obeh državnih poliovc. V smislu sporočil obeh ministrskih predsednikov se imenujejo kronovine tostranske polovice oficijalno »Avstrija« ali »Avstrijske dežele«, onostranske pa »Dežele ogrske svete krone«.

Vsprejem v c. in kr. mornariško akademijo. S pričetkom šolskega leta 1917-18 se bo sprejelo v c. in kr. mornariško akademijo okoli 70 gojencev deloma brezplačno deloma proti plačilu letnega pavšala 1600 K oziroma polovice pavšala v znesku 800 K. Popolnoma oziroma na pol prostih državnih gojenjskih mest je 30, od ostalih 40 mest je pa nekaj ustanovnih, tako n. pr. eno popolnoma prosto, eno pa polprosto od deželnega odbora kranjskega. Splošni pogoji za sprejem v l. letnik c. in kr. mornariške akademije so: 1. avstrijsko, oziroma ogrsko državljanstvo ali bosansko-hercegovinsko deželanstvo; 2. telesna sposobnost za mornariško vogojo in tudi za bodočo vojno službo na morju; to sposobnost je dokazati po »Predpisu za zdravniško preiskavo pomorskih aspirantov in prosilcev za vzprejem kot gojenec c. in kr. mornariške akademije«; 3. zadovoljivo нравno vedenje; 4. izpolnjeno 14. in neprekoračeno 16. leto življenja; 5. doseženo šolanje, dovršeno z najmanj zadovoljivim (dobrim) uspehom in sicer: štirje nižji razredi kake javne tuzemske srednje šole ali ravno toliko letnikov vojaške nižje reške, z nadaljnjim pogojem, da je prosilec dobil v matematiki najmanj red »dobro«.

(Tiskane popolne pogoje za vsprejem je dobiti pri tvrdki L. W. Seidl & Sohn na Dunaju). Do državnih prostih oziroma polprostih mest imajo pravico sinovi častnikov, vojaških, dvornih ali civilnih državnih uradnikov; do kranjskih deželnih ustanov pa sinovi nepremožnih slojev prebivalstva vojvodine Kranjske. — Prošnje za vsprejem je vlagati na c. in kr. vojno ministrstvo, mornariški odsek, Dunaj, in sicer od državnih uslužbencev potom predpostavljene jim oblasti in vojaškega krajnega poveljstva, od privatnih oseb pa potom najbližjega štacijskega ali okrajnega dopolnilnega poveljstva. Prošnje za kranjsko deželno ustanovo se vložijo lahko tudi pri deželnem odboru v Ljubljani. — Prošnje morajo dospeti najkasneje do 30. junija v vojno ministrstvo, mornariški odsek, na Dunaju III. Prošnji je priložiti: 1. krstni list; 2. domovinski list (prosilcev); 3. izpričevalo vojaškega zdravnika; 4. izpričevalo o cepljenju koz, če cepljenje ni potrjeno v zdravniškem izpričevalu; 5. vsa izpričevala srednje šole; 6. izpričevalo o premoženju, potrjeno od županstva in župnega urada. Prošnje je kolkovati s kolegom pa s kolegom za 50 h. Prošnje smejo vložiti samo stariši (oče, če njega ni, mati ali varuh).

Koliko časa potrebuje strel od goriške fronte, da ga slišimo v Ljubljani. Ako opazujemo vžgani možnar od bližine zapazimo najprej ogenj, ki švigne iz žrela in čez nekaj časa slišimo še le pok. Izračunali so, da glas preleti 333 m v eni sekundi. Zračna črta od Gorice do Ljubljane znaša približno 72 km. Tam zapazimo top slišimo tedaj v Ljubljani še le v 3½ minutah, ako računimo 72.000 : 333 = 210' ali 3' in 36". Zračna črta od Gorice do Zagreba pa znaša približno 180 km. Iz časnikov smo zvedeli, da slišijo večkrat tudi v Zagreb grom topov; dotja pa potrebuje glas 180.000 : 333 = 540: ali 9 minut.

V tehten premislek našim Slomškarijem. Tirolska dežela slovi v širni Avstriji po svojih izbornih strelcih in svojih posebnih šolskih postavah. V tej deželi je učitelj od enem organist in sicer »moraš biti organist«, ali pa obratno. In kakor posledica tej posebnosti je sledeči ukaz: »Št. 493. Gospodu I. S. učitelju v R. Pozivljam Vas, da morate vsako jutro, če se pripravljate k slani, zvoniti ob 3. uri »slano«, in to zaradi tega, da opozorite posestnike, ki morajo zakuriti pripravljeno slamo, da preprečijo z dimom slano, in da se slednjič ne bodo mogli izgovarjati, da je mežnar zaspal. Odgovorni ste zato, če pozabite zvoniti«. — Pripominjamo, da ima ta ubogi trpin učitelj mežnar letne odškodnine za svojo mežnarsko službo ravno 60 K — ali mesečno 5 K.

Francosko učiteljstvo v vojni. Francoskih učiteljev je bilo vpoklicanih 30.000. Od teh jih je padlo 2000, 6000 je ranjenih in 6000 vjetih.

Razgled.

O razširjenosti škodljivega berila za mladino tako zvano »Schundliteratur« poroča Österreichische Rundschau sledeče: Nemški narod izda na leto 50 milijonov mark za to. Mojster takih spisov Friderik Dey, ki živi v New-Yorku je postal že milijonar. Vsak teden zmaže kako Nick-Carter povest, ki obsega približno 30.000 besed; za vsako besedo dobi 25 fenigov, tedaj zasluži ta junak v tednu 7500 mark. Bil je pa že tako plodovit, da je skrpal tri novele v tednu, poprečno je napisal 10.000 besed na dan. Velikanski dobiček imajo tudi založniki. Tako zasluži neki založnik v Berlinu 2½ milijona mark na leto.

Da se ta epidemija vsaj nekoliko omeji, je ustanovil dunajski »Volksbildungsverein« poseben odsek za pregledovanje mladinskih spisov, ki izdaja tudi katalog, v katerem so navedene za mladino priporočljive povesti. Omenjeno društvo pošilja tak katalog tudi brezplačno. Naslov se glasi »Volksbildungs-Verein, Wien I, Spiegelgasse 19«.

Osterreichische Rundschau je l. 1909 objavila jako zanimiv članek iz peresa profesorja dr. Ludovika Gurlitterja, ki se glasi: »Was sollen unsere Kinder lesen?« Tu ocenjuje pravljice, povesti, životo-pise, zgodovinske in domoznanske knjižice. V spomin nam kliče tudi Herderjev izrek: »Ein Buch hat oft auf eine ganze Lebenszeit einen Menschen gebildet oder verdorben!« Pri izbiri prevodov moramo biti torej jako oprezní.

Dejanje govore. Prvo dejanje. Dunajsko društvo za priredbo dirk je darovalo za vojaške, ki so oslepeli v vojni 10.000 kronc in za napravo umetnih udov pohabljenim vojakom 10.000 kronc. Ta umazanost silno bogatega društva je vzbudila opravičeno nevoljo in je bila ostro kritikovana. V tesni zvezi s tem društvom je dunajski yockey-klub, ki je središče visoke aristokracije in drugih dunajskih mogočnikov. To društvo je pri dirkah leta 1910. zaslužio več kakor milijon kron čistega dobička, a je odbilo prošnjo za kako podporo oslepelim in pohabljenim vojakom. Prvi aristokrati, mogočniki in milijonarji so tako prošnjo odbili, češ, da njih društvo že tako podpira gotov zavod. V resnici pa društvo in njegovi člani prav nič ne dajo, nego odštejejo samo 100.000 kron za vojnopre-skrbne namene, ker jih morajo odšteti, saj so jih pobrali od dirke obiskujočega občinstva potom posebne doklade. Yockey-klub je moral oddati to od občinstva darovano vsoto, saj bi bil sicer storil čisto navadno poverjenje. Pač pa ima ta klub kuharja, ki mu plačuje na leto 24.000 kron.

Drugo dejanje.

Češki listi poročajo po »Spravnem Obzoru«, da je znana »praška železarska družba«, katere predsednik je vsemogočni nemški radikalec in velepatritotični (v besedah) finančni magnat Kestranek vložila pritožbo proti sklepom 3 čeških okrajnih zastopov, v katerih ozemlju ima